

“Maar nu moeten ze even van mijn lijf blijven. (lacht) Grapje. Ik ben vooral erg dankbaar.”

U hebt, dat is wellicht de belangrijkste les uit uw boek, niet de minste vorm van rancune of wrok. U verwijt niemand iets, ook de bestuurder niet?

“Eigenlijk niet. Dat zou nutteloos zijn. Ik heb weinig keuze gehad, hoor. Ik had gewoon geen energie om boos of wrokkig te zijn. Ik moest mijn beperkte energie gebruiken voor de constructieve dingen. Mocht ik mij verloren hebben in boosheid, zou ik gestrand zijn in mijn revalidatie. Het enige wat mij boos kan maken, is onverantwoord gedrag in het verkeer. Die boosheid is het moeilijkste om te beheersen. En als er tijdens mijn revalidatie boosheid opdook, gebruikte ik die als bondgenoot.”

Boosheid als bondgenoot?

“Je kunt woede gebruiken als brandstof om terug te vechten. Ik heb baantjes getrokken in het zwembad tot men mij eruit moest halen, omdat ik overdreef. Maar ik wilde elke neiging tot rancune omzetten in energie voor mijn herstel. In rancune stop ik geen energie. Daar komt nog iets bij: als ik het filosofisch bekijk, denk ik dat mensen iets te weinig vrije wil hebben om een gericht verwijt verantwoord te maken. Iemand de schuld geven is bijna nooit terecht. Mijn hypothese is: 90 procent van de tijd is zo verwijteloos mogelijk in het leven staan de beste optie, en 9,99 procent van de tijd is het de minst slechte.”

U bedoelt dat de chauffeur die u aanreed te weinig vrije wil heeft om haar dat ongeval te kunnen verwijten?

“Daar komt het op neer, ja. Let op, verantwoordelijkheid bestaat natuurlijk wel, het is een sociaal gegeven. En hoe beter de omstandigheden waarin mensen leven, hoe meer verantwoordelijkheid je hen kunt toekennen. In een deftige democratie, zoals de onze, is verantwoordelijkheid dus zeker mogelijk. Maar onze pseudo-openbare ruimte, die voor een groot stuk gevuld is met rondrijdende auto's, is geen goede omgeving om mensen verantwoordelijkheid te geven. We zijn elkaars hindernis. In die omstandigheden is het realistisch om ervan uit te gaan dat banale accidenten zoals dat van mij gebeuren.”

Is het devies van de stoïcijnen, dat je kunt kiezen hoe je tegenover je lot staat, niet in tegenspraak met het idee dat we geen of nauwelijks vrije wil hebben?

“Het is complex. Ik denk niet dat we géén vrije wil hebben, ik denk veeleer dat we maar een beperkte mate van vrije wil hebben. Maar doordat we sociale wezens zijn, kunnen we omstandigheden creëren waarin we die vrije wil tonen. Er is zeker

speelruimte, maar die is beperkt. Ik zou het dus veeleer planmatige wil noemen. Ik geef les aan jongeren met autisme en een normale tot hoge begaafdheid. In zekere zin zou je mij nu een ervaringsdeskundige in omgaan met hersengerelateerde uitdagingen kunnen noemen. Ook voor mijn leerlingen geldt duidelijk dat je omstandigheden kunt creëren waarin ze relatief normaal kunnen functioneren.”

Maar die chauffeur verwijt u niets?

“Nee, dan zou ik evengoed verwijten kunnen sturen naar de politici die nog altijd niets hebben ondernomen om elke auto van een alcoholslot te voorzien. Of om multolerantie in te voeren voor alcohol in het verkeer. Ik ben daar uiteraard voorstander van, maar ik kan mij die verwijten niet permitteren. Ik heb er de energie niet voor. Het is als het ware niet mijn vrije wil om niet verwijtend te zijn. (lacht) Ik focus op andere dingen.”

Hebt u de chauffeur ooit ontmoet?

“Nee, en dat vind ik een beetje jammer. Ik heb ook daar nooit energie in gestoken. Nog altijd niet. Er zijn organisaties die gesprekken tussen dader en

'OVER HET ALGEMEEN BEN IK DANKBAAR EN NIET VERDRIETIG. MIJN VROUW IS SOMS VERBAASD HOE BLIJ IK IN HET LEVEN STA'

slachtoffer organiseren, ik zou ook met iemand kunnen praten die iemand anders heeft aangereken - maar voor mij is het niet relevant genoeg. Ik ben wel een fictieboek aan het schrijven, waarin ik een lang gesprek voer met de vrouw die mij aanreed. Maar in werkelijkheid leg ik liever getuigenis af voor ergotherapeuten, verpleegkundigen en artsen in opleiding.”

En u steunt de beweging Effectief Altruïsme.

“Tijdens mijn revalidatie heb ik het boek van filosoof Peter Singer daarover gelezen, en dat heeft mij geïnspireerd. Een basisprincipe van effectief altruïsme is dat je zoekt naar verwaarloosde problemen die weinig aandacht krijgen maar wel een concrete oplossing hebben. Oplossingen die voor relatief weinig geld een zeer groot rendement opleveren. Een onvoorwaardelijk basisinkomen voor mensen in extreme armoede, bijvoorbeeld. Het is wetenschappelijk aangetoond dat het werkt. Muggennetten ter bestrijding van malaria, ook die zijn erg goedkoop en zeer effectief.”

U bent ook een vegetariër. Om dezelfde

altruïstische redenen?

“Ik ben op weg om veganist te worden, maar ik wil daar niet te veel lawaai over maken. Ik wil niet nog raarder zijn dan ik al geworden ben. (lacht) Ik wil er graag bij horen.”

Vegetariërs horen er geweldig bij, hoor.

“Ah, daar ben ik heel blij om. Dan kan ik aan mijn dochters laten zien dat ik mee ben met de trends. Ik denk echt dat we ons over vijftig jaar gaan schamen om de manier waarop we nu met dieren omgaan. Ik ben vroeger trouwens al vegetariër geweest, van mijn 16 tot mijn 26 - een soort lange puberale periode, zeg maar. Ik was toen een grote fan van The Smiths en van Morrissey. *Meat is murder*, nietwaar. Dat was voor mij genoeg om te stoppen met vlees eten. Gedragsverandering is altijd mogelijk.”

In uw boek verwijst u naar het nummer 'There is a Light That Never Goes Out', waarin Morrissey zingt over de 'ten ton truck' die hem mag overrijden, als zijn geliefde maar naast hem zit. Is het daarom uw favoriete nummer?

“Eigenlijk wel. Het eerste optreden dat ik zag na mijn herstel, was dat van Johnny Marr, oud-gitarist van The Smiths, in Antwerpen. Toen hij dat nummer zong, heb ik gehuild. Lang gehuild, de tranen bleven maar komen.”

Gebeurt dat vaak?

“Af en toe. Maar als het gebeurt, laat ik de tranen komen. Ik heb weinig zelfmedelijden, maar muziek kan de emoties sterk raken. Over het algemeen ben ik dankbaar en niet verdrietig. Alles wat ik meemaak, is een bonus. Want voor hetzelfde geld was het vijf jaar geleden afgelopen met mij. Ik krijg soms dat gevoel als ik met mensen over koetjes en kalfjes sta te praten: dit is een pure bonus voor mij. Mijn vrouw is soms verbaasd hoe blij ik in het leven sta. Ik kan genieten van de onnozelle dingen. Van een wandeling met onze hond Maura, of van een halfuur naar onze kippen te kijken.”

Zoals wijlen Stijn De Paepe, de huisdichter van De Morgen die onlangs overleed, zei over het geluk: 'Zoek het niet te ver.'

“Dat is zo. Dat is echt zo. Dat wil niet zeggen dat een mens moet stoppen met verlangen, maar het geluk ligt inderdaad in de kleine dingen, het ligt voor je neus. Ik ben weliswaar rusteloos, maar ik probeer die rusteloosheid te kanaliseren. Er is trouwens een verschil tussen onrust en rusteloosheid, zoals filosoof Ignaas Devisch schrijft in zijn boek *Rusteloosheid*. Een mens kan nu eenmaal niet stilzitten. Het komt er dus op aan daar iets constructiefs mee te doen.”

Devisch schreef een prachtige inleiding voor uw boek.

“Ja, daar ben ik heel blij mee. Ik heb vroeger nog les van hem gehad en kwam hem tijdens mijn revalidatie toevallig tegen. En ik ben nogal ongeremd, dus ik stapte meteen op hem af. Zo zijn we in contact gebleven en heeft hij iets geschreven voor mijn boek.”

Hebt u nog boekenplannen?

“Ik wil dus die dialoog met de chauffeur schrijven. En ik heb een boek klaar over effectief altruïsme, dat ik naar een paar uitgeverij heb gestuurd.”

Ergert het u als mensen zagen over pietluttigheden?

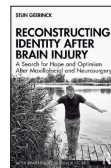
“Daar heb ik mij al op betrap, maar ik maak er geen punt van. Ik begrijp dat mensen soms de behoefte hebben om hun beklag te doen. Het is bijna sterker dan henzelf. Ik ben daar anders in geworden, omdat ik bevest in welke gunstige omstandigheden wij leven.”

Zou u zich hebben kunnen neerleggen bij een slechtere uitkomst? Bij verlamming, of een leven in een rolstoel?

“Ik denk van wel. Ik leg mij niet snel bij iets neer, maar ik denk van wel. Ik zou het erger vinden mocht ik bijvoorbeeld chronische pijn hebben, wat niet het geval is. Bij pijn kun je moeilijk je aandacht afleiden. Ik kan 1.001 dingen doen die mij afleiden.”

U zat eind augustus vorig jaar in het programma *Durf te vragen* van Siska Schoeters. Welke vraag herinnert u zich daarvan?

“Of mijn liefdesleven nog is zoals vroeger. Een erg persoonlijke vraag, maar ik heb ze beantwoord: zodra dat kon, zijn mijn vrouw en ik opnieuw begonnen te knuffelen. Ook op dat vlak heb ik geluk: ongeveer 60 procent van de koppels scheidt als een van beiden een hersenletsel oploopt. Een puntje is bij ons wat moeilijker geworden: vroeger was ik nonchalant en nu een perfectionist. Mijn vrouw is altijd een perfectionist geweest. En twee perfectionisten in één gezin: dat is niet altijd een aanrader. (lacht) Maar verder heb ik dus het geluk dat mijn persoonlijkheid min of meer dezelfde is gebleven.”

Stijn Geerinck.
Reconstructing Identity After Brain Injury,
Routledge, 146 p., 23,80
euro. Verschijnt op 31/3

Hilde Van Mieghem.

COLUMN

Hilde Van Mieghem neemt de tijd voor een gloedvolle blik achter de schermen van haar leven.

Shock

Het was zover, tijd om terug naar huis te gaan. Ik nam afscheid van elke ster aan de hemel, van de maan, de zon, de olijfbomen, de everzwijnen, reeën, hazen, uilen, mieren, spinnetjes, en in gedachten ook van alle dieren die zich zodra het iets warmer wordt ook weer zullen laten zien, hagedissen, kleine slangen en schorpioenen.

Van de heuvels en de adembenemende zonsoudergangen, van de hartelijke Italianen uit het dorp. Met heel dat paradijs opgeslagen in hart en ziel reed ik ervandoor. Vol van zoveel schoonheid reed ik veertien uur later de oprit Antwerpen op. Achter me reed iemand bumper aan bumper, knipperde voortdurend met zijn grote lichten waardoor hij me verblindde.

Maar mijn rijverbod indachtig dat deze week ingaat na drie snelheidsovertradingen - met de waarschuwing dat als ik het nog één keer waag, ik mijn rijbewijs voor zes maanden kan inleveren - hield ik me dus braaf aan de opgelegde snelheid.

Bij het rode licht sprong de bestuurder uit zijn auto, liep met een razende kop naar me toe en schold me uit voor vovez trut, achterlijk wijf, halve debiel, enfin, een hele reeks van dat fraais in onvervalst plat Antwerps. Lichtjes in shock reed ik Antwerpen binnen. *Welcome home!*

Geradbraakt van de rit gooidde ik mijn bagage naar binnen en ging iets eten in een restaurantje. Ik verwonderde me over alle ongemaskerde gezichten overal. In Italië is dat ondenkbaar, maar inderdaad, hier kan het weer. In het provelite restaurant zat ik als enige alleen aan een tafeltje.

Dat ben ik gewend, maar wat ik na al die maanden dolce vita was vergeten, was dat oogcontact maken hier uit den boze is, een praatje slaan of zelfs gewoon maar goeiendag knikken is er niet bij. Meens overviel me een grenzeloze eenzaamheid.

In Italië bestaat het niet dat je ergens binnenkomt zonder begroet te worden en zelf te groeten. En meestal is er ook altijd wel iemand die even met je kletst. Of je nu in een grote stad bent of in het kleinste dorp, nooit heb ik het meege-

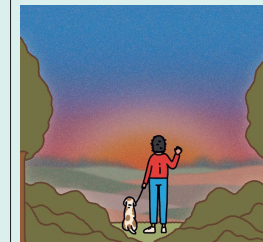
maakt dat het leek alsof ik niet bestond. Juist, besefte ik, we zijn weer in Vlaanderen én in Antwerpen, de zuurste stad van het land.

Niet getreurd, dacht ik dapper, het is niet anders. Gelukkig begroette de bakkersvrouw me de volgende ochtend wel, en de jongeman die op het pleintje voor mijn deur elke ochtend bokstraining geeft, riep ook vrolijk: “O, dag mevrouw, u bent terug. U ziet er goed uit!”

Hè, ik besta nog. Veel tijd om erover te piekeren had ik niet, want ik moest meteen aan de slag, filmen voor *Als je eens wist...* en dan spoorlags naar Oostende voor de uitreiking van de Ensors. Tegenwoordig is er geen jury meer, al wie deel uitmaakt van ‘De Ensor Academie’ mag stemmen.

Dus hoe meer stemmen men kan ronslen, hoe groter de kans. Niet echt fair. Maar nu speelt gender sinds dit jaar ook geen rol meer. Er is niet langer een aparte categorie voor beste vrouwenvrol. Want dat zou discriminerend zijn naar de hele lgbtq+community. Dat is vast een legitieme reden, hoewel ik perfect kan voorspellen wat het gevolg daarvan zal zijn.

En ja hoor... Niet één artistieke prijs ging naar een vrouw. Lekker woke! Dat wel.

Ik nam afscheid van elke ster, van de maan, de zon, de olijfbomen, de everzwijnen, reeën, hazen, uilen en mieren